
Vedtak i Lotterinemnda 24.11.2014

Sak

2014060 World Ventures - klage over vedtak med pålegg om at salg av medlemskap, salgsrepresentantskap og produktet DreamTrips må opphøre, jf. lotteriloven § 16

Til stede: Leder Marianne Vollan, medlem Anne-Berit Sandvin og medlem Eystein Gjelsvik

Sakens bakgrunn

Lotteri- og stiftelsestilsynet opprettet våren 2013 tilsynssak på selskapet World Ventures' (WV) virksomhet i Norge opp mot pyramidebestemmelsen i lotteriloven § 16.

Lotteri- og stiftelsestilsynet sendte 19. februar 2014 WV utarbeidet tilsynsrapport. I tillegg ble det gitt forhåndsvarsel om at tilsynet ville treffe vedtak med pålegg om at salg av medlemskap, salgsrepresentantskap og produkter umiddelbart må opphøre, under henvisning til at dette ansås å være i strid med lotteriloven § 16 andre ledd. Det ble gitt en to ukers frist til å stanse salget eller å komme med innvendinger mot varselet. Lotteri- og stiftelsestilsynets konkluderte med at WVs virksomhet er et pyramideliknende omsetningssystem der det ytes vederlag for å få mulighet til å oppnå inntekter som særlig skyldes at andre verves til systemet, og ikke salg eller forbruk av varer, tjenester eller andre ytelser.

Etter noe korrespondanse mellom klager og tilsynet kom klager 18. mars 2014 med merknader til tilsynets tilsynsrapport og varsel. Det anføres fra klager at det ikke er holdbart faktisk eller rettslig sett å likestille virksomhetens to sider (nettverksorganisasjon som selger medlemskap og drifting av reisebyrå-/reiseoperatørvirksomheten). Klager gjør rede for rollene salgsrepresentant og medlem. Klager anfører videre at påviste og dokumenterte forhold står i sterk kontrast til innholdet og påstandene i en rekke av de tips og henvendelser som er inngitt i saken. Klager kommer videre med merknader knyttet til tips og henvendelser.

Etter ytterligere korrespondanse mellom tilsynet og klager, traff Lotteri- og stiftelsestilsynet 30. april 2014 vedtak med pålegg om at alt salg av medlemskap, salgsrepresentantskap og produktet DreamTrips til deltakere i WV i Norge må opphøre, da dette er i strid med lotteriloven § 16 andre ledd. Tilsynet ga videre utsatt iverksettelse av vedtaket til klagefristen på vedtaket var ute. Det ble i vedtaket presisert at eventuelt salg av andre reiseopphold enn DreamTrips ikke var omfattet av vedtaket. Videre var vedtaket avgrenset mot DreamsTrips som allerede var bestilt av deltakere i WV og DreamTrips bestilt før klagefristen var ute.

Klager representert ved Advokatfirmaet Elden, påklaget tilsynets vedtak 8. mai 2014. Det ble i klagen bebudet et utfyllende klageskriv. Utfyllende klage ble sendt 6. juni 2014. I klagen anføres at tilsynets vedtak hviler på et uriktig faktisk og rettslig grunnlag. Klager mener at det ikke foreligger grunner eller forhold som tilsier at WVs virksomhet i Norge kan forbyes. Klager anfører av vedtaket ikke bygger på tilgjengeliggjort, påvist og oppdatert dokumentasjon og øvrige faktiske forhold rundt virksomhet til WV. Klager anfører videre at tilsynet i en rekke spørsmål i saken legger til grunn en omvendt bevisbyrde som vil lede til ugyldighet ved en eventuell rettslig overprøvelse. Klager anfører at tilsynet har gjort faktiske feil og misforståelser som har betydning for anvendelsen av lotteriloven i saken. Videre

kommer klager med en uførlig redegjørelse for spørsmålene tilsynssaken bygger på. Klager anfører at det er tilstrekkelig grunnlag for ugyldighet når tilsynet baserer sine slutninger på faktiske gjennomførte reiser og lar dette være målestokk for verdien på medlemskapet. Klager anfører videre at det faktiske produktet i saken er medlemskapet og ikke reisene. Klager bestrider at inntektene fra virksomheten i Norge er avledet av rekruttering av deltakere. Både salgene av medlemskap – inkludert markedsføring av salgsrepresentanter – og salgene av reiser må etter klagers oppfatning anses som reell og effektiv økonomisk aktivitet. Klager anfører videre at verdien av medlemskap ikke kan vurderes ut i fra hvor mange som faktisk har benyttet seg av godet. Klager anfører også at tilsynets konklusjon om overpris står i sterk kontrast til dokumentasjon av både objektiv og subjektiv art. Klager anfører også at 50 prosent-grensen som loven oppstiller ikke settes på spissen i denne saken og viser til at også inntekten fra salgsrepresentanten som medgår til markedsføringsformål, danner reel og effektiv økonomisk aktivitet. Det vises for øvrig til klagen i sin helhet.

Lotteri- og stiftelsestilsynet har ikke funnet grunn til å omgjøre sitt vedtak og har oversendt klagen til Lotterinemnda for behandling. Lotterinemnda mottok 17. september 2014 klagen med innstilling fra Lotteri- og stiftelsestilsynet.

Klager varslet Lotterinemnda i e-post 19. september og senere 25. september 2014 om at klager ville sende inn et supplerende skriv med merknader til tilsynets innstilling – senest 19. oktober 2014. I e-post 16. oktober ble det bedt om frist frem til 27. oktober. E-post med merknader til tilsynets innstilling ble mottatt hos nemnda 7. november 2014. Klager fastholder at det verken er faktiske eller rettslige grunner som støtter tilsynets konklusjon om nedleggelse av forbud mot virksomheten i Norge. Klager finner videre særlig grunn til å peke på at medlemskapsinnholdet er vurdert på uriktige premisser fra tilsynets side og tilsynet har til dels ikke foretatt noen konkret vurdering. Det vises for øvrig til brevet i sin helhet.

Det rettslige grunnlaget

Det fremgår av lotteriloven 24. februar 1995 § 4 at Lotteri- og stiftelsestilsynet skal føre kontroll med at bestemmelser som er gitt i eller i medhold av denne loven blir overholdt.

Etter lotteriloven § 16 første ledd er det forbudt å opprette, drive, delta i eller utbre pyramidespill eller lignende system. Som omfattet av forbudet regnes ethvert system der det ytes vederlag for å få mulighet til å oppnå inntekter som *bare* følger av at andre verves til pyramidespillet mv. Forbudet omfatter etter andre ledd også pyramidelignende omsetningssystem der det ytes vederlag for å få mulighet til å oppnå inntekter som *særlig* skyldes at andre verves til systemet, og ikke salg eller forbruk av varer, tjenester eller andre ytelser.

Det fremgår videre av tredje ledd at Lotteri- og stiftelsestilsynet kan kreve at den som har hatt inntekter fra omsetningssystem der det ytes vederlag for å få mulighet til å oppnå inntekter fra systemet, dokumenterer at vedkommende inntekter særlig skyldes salg eller forbruk av varer, tjenester eller andre ytelser, og ikke at andre verves til systemet.

Av forvaltningsloven § 34 følger det at klageinstansen kan prøve alle sider av saken og herunder ta hensyn til nye opplysninger. I dette ligger at klageinstansen fullt ut kan prøve både rettsanvendelsen, saksbehandlingen, faktum og det frie skjønn. Klageinstansen kan selv treffe nytt vedtak i saken eller oppheve det og sende saken tilbake til underinstansen til helt eller delvis ny behandling.

Lotterinemndas vurdering

World Ventures' klage gjelder Lotteri- og stiftelsestilsynets vedtak med pålegg om at salg av medlemskap, salgsrepresentantskap og produktet DreamTrips til deltakere i World Ventures i Norge må opphøre under henvisning til at dette er i strid med lotteriloven § 16 andre ledd.

Etter Lotteri- og stiftelsestilsynets vurdering er WVs virksomhet et pyramideliknende omsetningssystem der det ytes vederlag for å få mulighet til å oppnå inntekter som særlig skyldes at andre verves til systemet, og ikke salg eller forbruk av varer, tjenester eller andre ytelser.

Lotterinemnda oppfatter at det bare er en del av WVs virksomhet som tilsynet finner vil rammes av pyramidebestemmelsen – dvs. salg av medlemskap, salgsrepresentantskap og produktet DreamTrips. Salg av andre reiseopphold er ikke omfattet av vedtaket og vil heller ikke være gjenstand for vurdering av nemnda.

Det fremgår av Ot.prp. nr. 97 (2004-2005) Om lov om endringer i lov av 24. februar 1995 nr. 11 om lotterier mv. at pyramidespillene i dag som regel er kamuflert som Multi-level marketing- (MLM)/nettverkvirksomheter. MLM eller nettverkssalg er distribusjonsformer som er oppbygget i forskjellige nivåer og som skiller seg fra rene pyramidespill ved at det omsettes varer og/eller tjenester, der omsetningen av produkter bidrar til gevinst. Det oppstår «blandingsformer» med trekk både fra pyramidespill og fra MLM-virksomheter, hvor det angivelig tilbys varer og tjenester i større eller mindre grad. Pyramideliknende omsetningssystemer kjennetegnes ved en stor tilspasningsdyktighet til myndighetenes reguleringer, ved at det foretas endringer som ikke representerer vesentlige endringer i realiteten. Lovgiver ønsket med lotteriloven § 16 å forhindre de arrangementer som kjennetegnes ved at pyramideeffekten er et fremtredende element i virksomheten. Når selskapets/deltakernes inntekt stammer direkte eller indirekte fra vederlaget for å delta, og inntekten er avhengig av stadig vekst av nye deltakere, oppstår pyramideeffekten.

Det kan ved de såkalte blandingsformene være vanskelig å slå fast om målet for organisasjonen og deltakerne er å utvikle en sunn næringsvirksomhet med omsetning og/eller tjenester, eller om målet er å få en fremtidig gevinst ved at flere betaler inn penger i bunnen av pyramiden.

Det vises i Ot.prp. nr. 97 til at det inngår fire elementer i vurderingen av om det foreligger ulovlig pyramidespill eller pyramideliknende omsetningssystem. Det må foreligge en pyramideliknende omsetningsstruktur. Det må for å skape en pyramideeffekt, ytes vederlag for å få deltakerstatus. Vederlaget må ytes i den hensikt og med den utsikt å oppnå økonomisk vinning i neste omgang. Til slutt må forholdet mellom inntekt og verving vurderes.

Lotteri- og stiftelsestilsynet har utarbeidet en fyldig tilsynsrapport om World Ventures' virksomhet i Norge som danner grunnlaget for tilsynets vedtak. Det er nemndas oppfatning at tilsynet i både rapporten og vedtaket har gjort en grundig vurdering av WV opp i mot lovens elementer.

Lotterinemnda finner imidlertid at tilsynet viser til fvl. § 29 med to ukers klagefrist i saken. Lotterinemnda vil bemerke at klagefristen etter forvaltningsloven er tre uker og ber tilsynet merke seg dette. Nemnda er midlertid av den oppfatning at feilen ikke har virket

bestemmende på vedtakets innhold jf. fvl. § 41 - og at vedtaket på dette grunnlag ikke er ugyldig.

Pyramideliknende omsetningssystem

Et pyramideliknende omsetningssystem er et arrangement som er oppbygget over flere nivå og hvor en deltaker kan oppnå økonomisk gevinst ved produktsalg eller verving av nye deltakere på et lavere nivå.

WV er (for den del av virksomheten som er gjenstand for vurdering) oppbygd med medlemmer og salgsrepresentanter – og i hovedsak er 95 % av deltakerne oppgitt til å være både medlem og salgsrepresentant. Siden deltakerne i all hovedvekt har begge rollene finner nemnda ikke grunn for å skille mellom medlem eller salgsrepresentant i den videre drøftingen. Salgsrepresentanter har to funksjoner – selge medlemskap (verve medlemmer) og verve nye salgsrepresentanter.

Selskapet har utarbeidet to ulike strukturer «lineage organization» og «binary organization» - begge med formål om å knytte nye vervede deltakere «under» seg i en gitt struktur. Selskapet har videre utarbeidet et bonus- og provisjonssystem som bygger på disse strukturene.

I tillegg til å motta salgspolisjon for hvert «eget» solgte medlemskap, mottar salgsrepresentanten provisjon av «sine» vervede salgsrepresentanters salg av medlemskap.

Lotterinemnda slutter seg her til tilsynets vurderinger og er i likhet med tilsynet kommet til at WV klart har et pyramideliknende omsetningssystem.

Ytes det vederlag for å få deltakerstatus?

Deltakerbetaling er et vilkår for at WV kan rammes av lotteriloven § 16.

Dette medfører at WVs deltakere må yte et vederlag for å få deltakerstatus. Deltakerbetaling kan etter forarbeidene ha form av enhver type økonomisk verdi. Når vederlaget ved kjøp av startpakker, brosjyrer, introduksjonsmateriale, opplæringskurs og liknende ikke motsvarer de reelle verdiene for slikt materiale, anses det for å foreligge et indirekte kjøp av deltakerstatus i systemet. Det foreligger også en indirekte betaling for deltakelse når produktene som omsettes i systemet, er overpriset.

Etter Lotterinemndas oppfatning anses både medlemmer og salgsrepresentanter som deltaker – i tillegg er som før nevnt i hovedsak alle deltakerne både medlem og salgsrepresentant. For medlemmer betales det innmeldingsavgift med om lag 1 200 kroner. I tillegg kommer et månedlig beløp på om lag 300 kroner. Innmelding som salgsrepresentant koster ca. 600 kroner med et månedlig abonnement på ca. 70 kroner. Dette medfører at de fleste deltakerne det første året vil ha en utgift på ca. 6 240 kroner – og deretter 4 400 kroner pr år. Lotterinemnda slutter seg dermed til tilsynets vurdering om at innmelding og abonnement er å anses som vederlag for deltakerstatus.

Lotterinemnda har sett og merket seg at klager anfører at avgifter kan benyttes til å betale reiser i form av omregnede poeng. Nemnda finner – selv med de omfattende dokumentene fra klager – at nytteverdien av poengene ikke er dokumentert, og dette kan dermed ikke tillegges vekt.

Nemnda finner det klart at avgiftene som betales, er tilstrekkelig for å si at det ytes vederlag for å få deltakerstatus. Nemnda finner det etter dette ikke nødvendig å vurdere om produktet som tilbys er overpriset eller nærmere beskrive det reelle innholdet i medlemskapet.

Mulighet for inntekt fra andres deltakeravgift

Pyramideselskapene eller et pyramideliknende system kjennetegnes av at det ofte ligger innbakt i inntekten en premie for å verve nye deltakere. Hele eller deler av utbetalingene fra systemet stammer fra nye deltakeres deltakeravgifter.

Det kreves etter forarbeidene ikke en sikker mulighet til inntekt, det avgjørende er om deltakeren i systemet stilles i utsikt en teoretisk mulighet for inntekt. Pyramideselskaper lokker gjerne med store urealistiske inntekter.

Spørsmålet her blir da om det ytes vederlag for å delta i WV-systemet i den hensikt å oppnå en økonomisk vinning av nye deltakeres deltakeravgift.

Lotterinemnda legger til grunn det faktum at i all hovedsak er deltakerne både medlemmer og salgsrepresentanter i systemet.

Klager anfører at det ikke gis provisjon til verver ved rekruttering av ny salgsrepresentant. Lotterinemnda har merket seg at klager har utviklet et omfattende provisjon- og bonussystem som med tydelighet legger opp til at deltakere (salgsrepresentanter) kan oppnå bonuser og provisjon på å verve andre inn i selskapet. Det gis fra selskapets side - både gjennom dokumenter og videoer på nettet, en klar oppfordring til deltakerne om å verve andre inn for selv å oppnå bonuser og provisjon – gjennom både individuelle salg og fra omsetningen til den enkeltes salgsteam.

Det er videre klart for nemnda at verver har en økonomisk vinning ved rekruttering ny salgsrepresentant – gjennom dirkete inntekter fra den nye salgsrepresentantens vervede medlemmer.

Lotteri- og stiftelsestilsynet har i sin tilsynsrapport en utførlig gjennomgang av selskapets provisjons- og bonussystem, og nemnda slutter seg til denne og i tillegg til tilsynets vurdering om at det i selskapets struktur foreligger mulighet for inntekt fra andres deltakeravgift.

Forholdet mellom inntekt og verving

Skal selskapet blir rammet av forbudsbestemmelsen i § 16, må inntektene i selskapet i hovedvekt komme fra verving (deltakeravgift) og ikke fra omsetning av produkter. Det fremgår av Ot. prp. nr. 97 at mer enn 50 % av inntektene må stamme fra verving gjennom deltakerbetaling.

Lotteri- og stiftelsestilsynet har i sin saksutredning utførlig drøftet spørsmålet. Lotterinemnda er enig med tilsynet i at deltaker i selskapet ikke mottar noen produkter i form av varer, tjenester eller andre ytelser for sine innbetalinger. Lotterinemnda finner i likhet med tilsynet at medlemmene kun oppnår en rett til å kjøpe reiser fra en gitt tilgang med angivelig rabatterte priser. Lotterinemnda har merket seg klagers anførsler om «rewardpoeng», prisgaranti og consierge-service, og slutter seg til tilsynets vurdering om at dette er av liten verdi for deltakerne i forhold til den betaling som ytes. Heller ikke på dette punktet har klager

dokumentert at inntektene overveiende stammer fra salg av tjenester av reell økonomisk verdi som tilsvarer prisen for retten til å motta rabatter og tjenester.

Lotteri- og stiftelsestilsynet har i sin tilsynsrapport etter utførlig drøfting kommet til at ca. 95 % av omsetningen fra nordmenn i realiteten er verving, og at produktsalget utgjør mindre enn 5 %. Lotterinemnda kan ikke se at klager har dokumentert at dette ikke er riktig, og nemnda slutter seg etter dette til tilsynets konklusjon.

Det er etter dette Lotterinemndas klare oppfatning ut i fra sakens dokumenter at selskapets inntekter i all hovedsak stammer fra innmeldingsavgifter og medlemskap. Lotterinemnda deler dermed tilsynets vurdering om at mer enn 50 % av selskapets inntekter stammer fra verving av nye deltakere til selskapet.

Etter Lotterinemndas vurdering er WV et pyramideliknende omsetningssystem der det ytes vederlag for å få mulighet til å oppnå inntekter som særlig skyldes at andre verves til systemet, og ikke salg eller forbruk av varer, tjenester eller andre ytelser, jf. lotteriloven § 16 andre ledd.

Til klagers henvisning til EU-domstolens dom av 3. mars 2014 vil Lotterinemnda bemerke at den ikke finner motstrid mellom den avsagte dommen og pyramidebestemmelsen i § 16. Dommen endrer ikke nemndas oppfatning av saken.

Klagers anførsel om omvendt bevisbyrde fører heller ikke frem i det Lotterinemnda viser til § 16 tredje ledd som pålegger klager dokumentasjonsplikt.

Lotterinemnda finner på bakgrunn av det ovenstående og sakens dokumenter at Lotteri- og stiftelsestilsynets vedtak med pålegg med om opphør av salg av medlemskap, salgsrepresentantskap og produktet DreamTrips, er gyldig.

Konklusjon

Lotterinemnda har etter en konkret vurdering av sakens opplysninger samt Lotteri- og stiftelsestilsynets skjønnsmessige vurderinger funnet å ville stadfeste tilsynets vedtak, jf. forvaltningsloven § 34 fjerde ledd.

Vedtak

Klager gis ikke medhold.